

О. Ю. Гаврик,

к. е. н., доцент кафедри обліку і оподаткування,
Білоцерківський національний аграрний університет

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9816-0253>

Н. І. Свиноус,

доктор філософії в галузі менеджменту, доцент кафедри обліку та фінансів,
Університет економіки і підприємництва

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3640-0519>

Р. П. Любар,

к. е. н., доцент кафедри організації підприємництва та біржової діяльності,
Національний університет біоресурсів і природокористування України

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1381-2051>

DOI: 10.32702/2306-6814.2026.7.234

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНА МОДЕЛЬ УПРАВЛІННЯ БЮДЖЕТНИМИ РЕСУРСАМИ У СФЕРІ ПРОДОВОЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ КРАЇНИ

О. Havryk,

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Accounting and Taxation, Bila Tserkva National Agrarian University

N. Svytnous,

PhD in Management, Associate Professor of the Department of Accounting and Finance, University of Economics and Entrepreneurship

R. Liubar,

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Entrepreneurship Organization and Exchange Activity, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

ACCOUNTING AND ANALYTICAL MODEL FOR MANAGING BUDGETARY RESOURCES IN THE FIELD OF NATIONAL FOOD PROVISION

У статті обґрунтовано теоретико-методичні засади формування обліково-аналітичної моделі управління бюджетними ресурсами у сфері продовольчого забезпечення населення країни. Визначено роль бюджетної політики як інструменту забезпечення продовольчої безпеки в умовах економічної нестабільності та воєнних викликів. Розкрито сутність обліково-аналітичного забезпечення як основи прийняття ефективних управлінських рішень щодо розподілу та використання бюджетних коштів. Запропоновано структурно-логічну модель, яка інтегрує облікову інформацію, аналітичні індикатори та систему моніторингу результативності бюджетних програм у сфері продовольчого забезпечення. Особливу увагу приділено оцінюванню ефективності використання бюджетних ресурсів, зокрема через систему показників результативності та впливу на доступність і якість продовольства. Обґрунтовано напрями вдосконалення інформаційно-аналітичного інструментарію, включаючи цифровізацію бюджетного процесу, впровадження сучасних методів аналізу та підвищення прозорості управління. Результати дослідження можуть бути використані органами державної влади при формуванні політики продовольчого забезпечення та підвищенні ефективності використання бюджетних ресурсів.

The article substantiates the theoretical and methodological foundations for developing an accounting and analytical model for managing budgetary resources in the field of national food provision. It emphasizes the strategic role of fiscal policy as a key instrument for ensuring food security under conditions of economic instability, wartime challenges, and increasing pressure on public finances. The study considers food provision as a complex, multi-level system that requires coordinated financial support, effective resource allocation, and continuous monitoring of outcomes. In this context, accounting and analytical support is defined as a core element of public management, enabling evidence-based decision-making and increasing the overall efficiency of budget policy.

A structural and logical model of managing budgetary resources is proposed, which integrates accounting information, analytical indicators, performance evaluation metrics, and monitoring tools for budget programs in the field of food provision. The model is based on the principles of transparency, accountability, target orientation, and adaptability to external shocks. It ensures a systematic connection between financial inputs, management processes, and socio-economic outcomes, particularly in terms of improving food availability, accessibility, affordability, and quality for the population. Special attention is devoted to the development of a system of key performance indicators (KPIs) that allow assessing both the direct and indirect effects of public spending on the food system.

The research also highlights the importance of digital transformation in enhancing the accounting and analytical framework. In particular, it underlines the role of integrated information systems, digital platforms for budget monitoring, big data analytics, and real-time reporting tools in improving the accuracy, timeliness, and reliability of information. The introduction of such tools contributes to reducing information asymmetry, strengthening control over budget execution, and increasing the transparency of public finance management. At the same time, the need to improve institutional capacity, develop human capital in the public sector, and ensure interoperability between different data systems is emphasized.

Furthermore, the study identifies key challenges that hinder the effective management of budgetary resources in the food provision system, including fragmentation of information flows, insufficient coordination between stakeholders, limited access to high-quality analytical data, and the lack of unified methodological approaches to performance evaluation. Addressing these issues requires the implementation of comprehensive reforms aimed at modernizing public financial management and strengthening institutional support mechanisms.

The results of the research can be used by public authorities and policymakers to improve the design and implementation of food security policies, optimize the allocation and use of budgetary resources, and enhance the resilience, efficiency, and sustainability of the national food system in both wartime and post-war recovery periods.

Ключові слова: обліково-аналітичне забезпечення, бюджетні ресурси, продовольче забезпечення, продовольча безпека, управління державними фінансами, бюджетна політика, ефективність бюджетних видатків, цифровізація, моніторинг, показники результативності, публічне управління, Україна.

Key words: accounting and analytical support, budgetary resources, food provision, food security, public finance management, budget policy, efficiency of public expenditures, digitalization, monitoring, performance indicators, public administration, Ukraine.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Забезпечення продовольчої безпеки є одним із ключових пріоритетів державної політики, оскільки воно визначає економічну стабільність, соціальну рівновагу та національну безпеку. В умовах воєнної економіки, макроекономічної нестабільності, логістичних обмежень і зростання бюджетного навантаження особливого значення набуває ефективне управління бюджетними ресурсами, спрямованими на підтримку аграрного сектору та стабілізацію продовольчих ринків. Аграрна сфера відіграє стратегічну роль у формуванні продовольчих фондів, забезпеченні зайнятості та підтримці експортного потенціалу країни, що підсилює необхідність підвищення ефективності бюджетних програм.

Зростання обсягів державної підтримки аграрного виробництва в умовах війни актуалізує роль обліково-аналітичного забезпечення бюджетного управління. Недостатня інтеграція облікових і аналітичних інструментів, фрагментарність інформаційних систем та обмеженість цифровізації можуть знижувати прозорість використання коштів, ускладнювати моніторинг результативності

програм і підвищувати транзакційні витрати державного управління. Це створює ризики неефективного розподілу фінансових ресурсів і ускладнює адаптацію політики продовольчого забезпечення до динамічних умов.

У зв'язку з цим виникає потреба у формуванні інтегрованої обліково-аналітичної моделі управління бюджетними ресурсами, яка поєднуватиме програмно-цільовий підхід, систему показників результативності, фінансовий контроль і цифрові інструменти моніторингу. Її впровадження сприятиме підвищенню прозорості бюджетного процесу, ефективності державної підтримки аграрного сектору та зміцненню стійкості національної продовольчої системи в умовах воєнних і післявоєнних трансформацій.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Аналіз наукових джерел (Н. Семенишена, В. В. Прядко, О. Shyshkina, Т. Boichuk, D. Yevchuk, О. П. Петренко, К. Б. Козак, Г. П. Атамась, А. М. Ханін, А. Булгакова, О. Васильєв, О. В. Замлинська, Р. П. Бездушний, Т. М. Гнат'єва, А. В. Найда, О. В. Собкевич, А. В. Шевченко, В. М. Русан, Л. А. Жураковська, Т. Pulina, A. Pankova, О. Teliuk; FAO) свідчить, що сучасні дослід-

ження охоплюють питання обліково-аналітичного забезпечення, фінансової політики, управління ризиками та цифровізації в аграрному секторі. Значна увага приділяється впливу цифрових технологій, інструментів моніторингу та блокчейн-рішень на підвищення ефективності управління підприємствами та забезпечення продовольчої безпеки. Водночас недостатньо дослідженими залишаються питання формування цілісної обліково-аналітичної моделі управління бюджетними ресурсами у сфері продовольчого забезпечення, особливо в умовах воєнних викликів і трансформації економіки. Це зумовлює необхідність подальших досліджень у напрямі інтеграції фінансових, аналітичних і цифрових інструментів у систему публічного управління продовольчою безпекою.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Мета статті полягає в обґрунтуванні та розробленні обліково-аналітичної моделі управління бюджетними ресурсами у сфері продовольчого забезпечення населення, спрямованої на підвищення ефективності, прозорості та результативності державної підтримки в умовах воєнних і трансформаційних викликів.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Обліково-аналітична модель управління бюджетними ресурсами у сфері продовольчого забезпечення розглядається як цілісна система взаємопов'язаних елементів, що формують інформаційно-управлінський контур державної фінансової політики. До її ключових складових належать: бюджетний облік, фінансовий аналіз, моніторинг ефективності державних витрат та інформаційні системи підтримки управлінських рішень. Системна взаємодія цих елементів забезпечує формування достовірної інформаційної бази для прийняття рішень щодо розподілу, перерозподілу та контролю бюджетних ресурсів у продовольчій сфері.

У межах інституційної теорії бюджетний облік трактується як формальний інститут, що знижує інформаційну асиметрію, мінімізує транзакційні витрати та підвищує передбачуваність поведінки економічних агентів [1]. Науковці у сфері державних фінансів і бюджетного менеджменту підкреслюють, що якісне обліково-аналітичне забезпечення є передумовою результативного застосування програмно-цільового методу та оцінювання соціально-економічного ефекту бюджетних програм [2]. Водночас дослідники аграрної економіки акцентують на необхідності інтеграції фінансових показників із галузевими індикаторами продовольчої безпеки, що дозволяє оцінювати не лише обсяг витрат, а й їхній вплив на стабільність продовольчих ринків [3].

У межах запропонованого підходу бюджетний облік виконує функцію інформаційного ядра системи державного управління, фінансовий аналіз забезпечує оцінювання ефективності та результативності використання коштів, моніторинг дозволяє відстежувати динаміку ключових індикаторів продовольчої безпеки, а цифрові інформаційні системи створюють інтегроване середовище для оперативного прийняття управлінських рішень. Така теоретико-методологічна конструкція формує

підґрунтя для побудови адаптивної обліково-аналітичної моделі, здатної забезпечити прозорість, контроль і стратегічну орієнтацію бюджетної політики у сфері продовольчого забезпечення населення в умовах воєнних і післявоєнних трансформацій.

Бюджетні ресурси є ключовим інструментом державної політики у сфері продовольчого забезпечення, оскільки вони дозволяють стабілізувати функціонування аграрного сектору, підтримувати економічну доступність продовольства для населення та мінімізувати ризики продовольчих криз [4]. Через бюджетні механізми держава здійснює фінансову підтримку виробників, стимулює розвиток критично важливих сегментів агропродовольчого ланцюга, забезпечує функціонування стратегічних резервів і реалізує соціальні програми, спрямовані на захист вразливих груп населення. Такий комплексний вплив бюджетної політики сприяє формуванню стабільного продовольчого середовища та зменшенню впливу зовнішніх і внутрішніх шоків на продовольчий ринок.

В умовах воєнної економіки роль бюджетних ресурсів суттєво зросла, оскільки державні фінансові інструменти стали одним із основних механізмів компенсації втрат аграрних виробників, підтримки логістичних коридорів, відновлення пошкодженої інфраструктури та забезпечення безперервності продовольчих ланцюгів. Воєнні ризики, зокрема руйнування виробничих потужностей, обмеження експорту через морські порти, зростання витрат на енергоресурси та дефіцит робочої сили, посилили залежність аграрного сектору від державної підтримки. У таких умовах бюджетні програми виконують не лише стимулюючу, а й стабілізаційну функцію, спрямовану на збереження виробничого потенціалу та недопущення різких коливань на внутрішньому продовольчому ринку.

Крім того, бюджетні ресурси виступають інструментом адаптації продовольчої системи до нових викликів, включаючи диверсифікацію логістики, розвиток альтернативних експортних маршрутів, підтримку цифровізації аграрного сектору та впровадження інноваційних механізмів управління ризиками. Ефективне використання бюджетних коштів у цьому контексті передбачає застосування програмно-цільового підходу, системи моніторингу результативності та інтегрованих обліково-аналітичних моделей, що дозволяють оцінювати вплив державних витрат на ключові індикатори продовольчої безпеки — рівень виробництва, доступність продуктів харчування, цінову стабільність і стійкість продовольчих ланцюгів.

Бюджетні ресурси використовуються за кількома ключовими напрямками. По-перше, це підтримка аграрного виробництва через програми часткової компенсації вартості техніки, пільгового кредитування (зокрема програма "5-7-9"), дотації тваринництву та страхування воєнних ризиків. За даними Міністерства аграрної політики та продовольства України, у 2023—2024 рр. значна частина державної підтримки була спрямована на малих і середніх виробників, що дозволило зберегти виробничий потенціал галузі, незважаючи на скорочення посівних площ і логістичні обмеження. По-друге, бюджетні кошти спрямовуються на формування державних резервів продовольства та підтримку інтервенційних механізмів, які дозволяють згладжувати цінові коливання та забезпечувати продовольчу стабільність у кризові

періоди. По-третє, важливим напрямом є фінансування соціальних програм, спрямованих на підвищення економічної доступності продуктів харчування для соціально вразливих груп населення, що набуває особливого значення в умовах зниження купівельної спроможності.

Важливу роль бюджетні ресурси відіграють у розвитку інфраструктури продовольчих ланцюгів — від підтримки логістичних коридорів експорту до відновлення елеваторних потужностей і транспортної інфраструктури, пошкодженої внаслідок війни. За оцінками міжнародних організацій, прямі втрати аграрного сектору України перевищили десятки мільярдів доларів, що потребує активної участі держави у фінансуванні відновлення [5]. Крім того, бюджетні кошти використовуються для антикризових інтервенцій на продовольчих ринках, зокрема підтримки стабільності цін і запобігання дефіциту окремих видів продукції.

Ефективне управління бюджетними ресурсами визначає стабільність функціонування продовольчої системи, оскільки від якості їх розподілу залежить баланс між виробництвом, споживанням і запасами продовольства. За даними Державної служби статистики України, аграрний сектор формує близько 10—12 % ВВП країни та понад 50 % валютних надходжень від експорту товарів у довоєнний період, що підкреслює необхідність підвищення результативності бюджетної підтримки. У цьому контексті особливого значення набуває впровадження обліково-аналітичних моделей, які дозволяють оцінювати не лише обсяг витрат, а й їхній вплив на ключові індикатори продовольчої безпеки — рівень самозабезпечення, доступність продуктів, стабільність цін та адаптивність продовольчих ланцюгів.

Обліково-аналітичне забезпечення управління бюджетними ресурсами у сфері продовольчого забезпечення виступає ключовим елементом підвищення ефективності державної фінансової політики, оскільки формує інформаційну основу для планування, контролю та оцінювання результативності бюджетних програм. Воно забезпечує систематизацію фінансових потоків, узгодження бюджетних показників із цілями продовольчої політики та створює передумови для прийняття обґрунтованих управлінських рішень на основі достовірних даних. Інтеграція облікових і аналітичних процедур дозволяє не лише фіксувати фактичні витрати, але й оцінювати їхній вплив на ключові параметри функціонування продовольчої системи, включаючи стабільність виробництва, доступність продуктів харчування та рівень цінової волатильності.

В умовах воєнної економіки та високої волатильності аграрних ринків значення системного обліку та аналітики суттєво зростає, адже саме вони забезпечують можливість оперативного реагування на зміни кон'юнктури, логістичні ризики, коливання врожайності та обмеження експортних каналів [6]. Зростання невизначеності потребує переходу від традиційних підходів фінансового контролю до ризик-орієнтованих моделей управління, які передбачають регулярний моніторинг ключових індикаторів продовольчої безпеки та швидке коригування бюджетних програм. У цьому контексті обліково-аналітична система виконує функцію інструменту раннього попередження, що дозволяє виявляти потенційні загрози продовольчій стабільності на основі аналізу статистичних і фінансових даних.

Крім того, розвиток цифрових технологій відкриває можливості для створення інтегрованих інформаційних платформ, які об'єднують бюджетні дані, аграрну статистику, цінові індикатори та показники міжнародної торгівлі. Використання таких інструментів сприяє підвищенню прозорості державних фінансів, зниженню транзакційних витрат управління та формуванню сценарного аналізу розвитку продовольчої системи.

Основними функціями обліково-аналітичної системи є реєстрація бюджетних операцій і фінансових потоків, оцінювання ефективності використання державних коштів, аналіз результативності програм підтримки аграрного сектору, прогнозування продовольчих ризиків та інформаційна підтримка прийняття управлінських рішень. Зокрема, використання програмно-цільового методу бюджетування передбачає оцінювання не лише обсягів фінансування, а й досягнення конкретних соціально-економічних результатів, таких як стабілізація цін, збереження виробничого потенціалу чи підвищення доступності продуктів харчування. За даними Міністерства фінансів України, частка видатків державного бюджету, пов'язаних із підтримкою економіки та критичної інфраструктури, суттєво зросла після 2022 року, що підсилює потребу у більш детальному аналітичному супроводі їх використання.

Сучасні цифрові інструменти дозволяють інтегрувати фінансові, статистичні та аграрні дані в єдину аналітичну платформу, що забезпечує прозорість і підвищує швидкість прийняття рішень [7]. Використання державних інформаційних систем (зокрема електронних платформ публічних фінансів, відкритих даних Державної казначейської служби, аграрних реєстрів та статистичних баз) сприяє формуванню комплексних аналітичних панелей, які відображають динаміку виробництва, рівень державної підтримки та зміни цінової ситуації. За оцінками міжнародних організацій, цифровізація систем управління агропродовольчими даними дозволяє скоротити адміністративні витрати на 10—20 % і підвищити точність прогнозування ринкових ризиків [8].

Статистичні дані свідчать, що аграрний сектор України навіть у воєнний період забезпечує значну частку експорту та відіграє ключову роль у продовольчій стабільності. За інформацією Держстату та профільних аналітичних звітів, у довоєнні роки частка агропродовольчої продукції перевищувала 40—50 % товарного експорту, а у 2023—2024 рр. державна підтримка спрямовувалася переважно на забезпечення ліквідності виробників і стабілізацію логістичних ланцюгів. У цьому контексті інтегроване обліково-аналітичне забезпечення дозволяє поєднати фінансові показники з індикаторами продовольчої безпеки, що створює основу для формування адаптивної та ризик-орієнтованої системи управління бюджетними ресурсами.

Повномасштабна війна суттєво трансформувала умови функціонування продовольчої системи України, актуалізуючи необхідність оперативної адаптації бюджетного управління та обліково-аналітичних інструментів. Воєнні ризики, зокрема руйнування виробничої та логістичної інфраструктури, мінування сільськогосподарських угідь, обмеження доступу до портів, порушення ланцюгів постачання та зниження виробничого потенціалу окремих регіонів, зумовили потребу у швид-

кому перерозподілі бюджетних ресурсів на підтримку критично важливих сегментів аграрного сектору.

Воєнні умови призвели до зміни пріоритетів державної підтримки, акцентуючи увагу на збереженні виробничого потенціалу, підтримці ліквідності аграрних підприємств і забезпеченні безперервності продовольчих ланцюгів [9]. Зокрема, важливими напрямками стали фінансування програм пільгового кредитування, компенсація витрат на логістику, розвиток альтернативних експортних маршрутів ("коридори солідарності"), підтримка фермерських господарств у прифронтових регіонах і фінансування заходів з розмінування сільськогосподарських земель. За даними міжнародних аналітичних оцінок, значна частина аграрних угідь у зонах активних бойових дій зазнала деградації або потребує відновлення, що обмежує виробництво і потребує додаткових бюджетних витрат.

Крім того, війна посилила нестабільність на внутрішньому продовольчому ринку, що проявляється у коливаннях цін, зміні структури виробництва та зростанні витрат виробників через подорожчання енергоносіїв і ресурсів. У цих умовах роль обліково-аналітичних систем полягає не лише у фіксації використання бюджетних коштів, а й у забезпеченні прогнозування ризиків та сценарного аналізу розвитку продовольчої системи. Використання інтегрованих цифрових платформ і систем моніторингу дозволяє державним органам оперативно відстежувати ключові індикатори — обсяги виробництва, рівень запасів, цінову динаміку та ефективність програм підтримки — що створює основу для швидкого коригування політики та підвищення стійкості продовольчого забезпечення населення в умовах воєнної та післявоєнної трансформації економіки [10].

У цих умовах особливого значення набули системи моніторингу продовольчих ризиків, які дозволяють відстежувати зміни виробництва, запасів і цінової кон'юнктури. За даними Державної служби статистики України, у 2022 році відбулося істотне скорочення валового збору окремих культур через втрату частини територій і логістичні обмеження, однак у 2023—2024 рр. завдяки державній підтримці та міжнародній допомозі виробництво поступово стабілізувалося. Водночас агропродовольчий сектор зберіг ключову роль у зовнішній торгівлі, формуючи понад 50 % валютних надходжень від експорту товарів, що підкреслює необхідність підвищення ефективності бюджетного управління та аналітичного супроводу галузі.

Воєнні виклики також посилили вимоги до фінансового контролю та прозорості використання бюджетних коштів. Зростання обсягів державних програм підтримки, включаючи пільгове кредитування, компенсацію втрат та розвиток логістичних коридорів, потребує впровадження інтегрованих цифрових інструментів обліку та аналітики. Використання електронних платформ публічних фінансів, аграрних реєстрів і систем відкритих даних дозволяє забезпечити оперативний аналіз, підвищити контроль за цільовим використанням ресурсів і сформувати прогнозні сценарії розвитку продовольчої системи. Таким чином, модернізація обліково-аналітичних систем на основі цифрових технологій стає необхідною умовою підвищення адаптивності державного управління та зміцнення стійкості продовольчого забезпечення в умовах воєнної та післявоєнної трансформації.

Удосконалення обліково-аналітичної моделі управління бюджетними ресурсами у сфері продовольчого забезпечення потребує комплексного підходу, спрямованого на підвищення прозорості, ефективності та адаптивності державної фінансової політики в умовах воєнних і післявоєнних трансформацій. Одним із ключових напрямів є інтеграція бюджетного обліку з системами аграрної статистики, що дозволить поєднати фінансові показники з виробничими, соціальними та ринковими індикаторами. Така інтеграція сприятиме формуванню єдиної інформаційної бази, яка забезпечуватиме комплексний аналіз впливу бюджетних витрат на динаміку виробництва, цінову стабільність і рівень продовольчої безпеки.

Важливим елементом модернізації є впровадження системи індикаторів ефективності (КРІ), що дозволяє оцінювати результативність бюджетних програм не лише за обсягами фінансування, а й за досягнутими соціально-економічними результатами. До таких показників можуть належати рівень самозабезпечення продовольством, стабільність цін, продуктивність аграрного виробництва, доступність продуктів харчування для населення та ефективність використання державних дотацій. Використання КРІ відповідає сучасним підходам програмно-цільового бюджетування та забезпечує підвищення підзвітності державних органів.

Цифровізація бюджетного моніторингу є ще одним стратегічним напрямом удосконалення, що передбачає застосування електронних платформ публічних фінансів, автоматизованих систем збору даних і аналітичних панелей (dashboard), які дозволяють відстежувати використання коштів у режимі реального часу. Це сприятиме скороченню адміністративних витрат, підвищенню прозорості фінансових потоків та оперативному реагуванню на продовольчі ризики. Одночасно важливим є розвиток аналітичних платформ підтримки прийняття управлінських рішень, які інтегрують фінансові, статистичні та ринкові дані та дозволяють формувати прогнозні сценарії розвитку продовольчої системи.

Окремим напрямом є гармонізація національної системи управління державними фінансами з європейськими стандартами, зокрема принципами прозорості, результативності та середньострокового бюджетного планування, що застосовуються в країнах ЄС. Це передбачає адаптацію методології оцінювання ефективності бюджетних програм до вимог Європейської Комісії, використання індикаторів сталого розвитку та інтеграцію підходів CAP і green transition у продовольчу політику. У результаті реалізація зазначених напрямів сприятиме формуванню сучасної обліково-аналітичної системи, здатної забезпечити ефективне управління бюджетними ресурсами та зміцнення продовольчої стійкості країни.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Обліково-аналітична модель управління бюджетними ресурсами виступає ключовим інструментом забезпечення ефективності державної політики у сфері продовольчої безпеки, оскільки формує інформаційно-аналітичну основу для обґрунтованого прийняття управлінських рішень. Її впровадження дозволяє поєднати бюджетний облік, фінансовий аналіз, моніторинг ре-

зультативності та цифрові інструменти управління в єдину систему, орієнтовану на досягнення стратегічних цілей продовольчого забезпечення населення. В умовах зростання бюджетних ризиків і обмеженості фінансових ресурсів це забезпечує підвищення адресності державної підтримки та оптимізацію розподілу коштів між пріоритетними напрямками аграрної політики.

Проведений аналіз засвідчує, що інтеграція облікових, аналітичних і управлінських процесів сприяє підвищенню прозорості використання бюджетних ресурсів, формуванню системи оцінювання ефективності програм і посиленню фінансового контролю. Використання індикаторів результативності, цифрових платформ моніторингу та інтегрованих інформаційних систем дозволяє не лише оцінювати обсяги витрат, а й аналізувати їх вплив на ключові параметри продовольчої безпеки — доступність продуктів харчування, стабільність цін, рівень самозабезпечення та стійкість продовольчих ланцюгів.

Особливого значення обліково-аналітична модель набуває в умовах воєнної економіки, коли зростає потреба в оперативному перерозподілі бюджетних ресурсів, швидкому реагуванні на продовольчі ризики та посиленні контролю за ефективністю державних витрат. Модернізація системи управління через цифровізацію, інтеграцію з аграрною статистикою та гармонізацію з європейськими стандартами публічних фінансів створює передумови для підвищення адаптивності державної політики. У результаті реалізація запропонованої моделі сприятиме зміцненню продовольчої стабільності країни, підвищенню стійкості аграрного сектору та формуванню ефективної системи бюджетного забезпечення продовольчої безпеки в довгостроковій перспективі.

Література

1. Семенишена Н. Бухгалтерський облік як інститут: огляд досліджень. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2020. № 1 (3—4). С. 7—18.
2. Прядко В. В. Обліково-аналітичне забезпечення управління витратами. Економічний аналіз. 2018. Т. 28. № 4. С. 265—270.
3. Shyshkina O., Boichuk T., Yevchuk D. Методи оцінки ризиків фінансової безпеки агропромислових і транспортних компаній в Україні. Європейський науковий журнал економічних та фінансових інновацій. 2025. № 4 (18). С. 58—74.
4. Петренко О. П., Козак К. Б., Атамась Г. П., Ханін А. М. Фінансова політика у формуванні стратегії продовольчої безпеки України. *Ekonomika harcovoi promislovosti* (Food Industry Economics). 2025. Т. 17. № 3.
5. FAO. Ukraine: Agricultural Sector Damage and Loss Assessment. Rome: Food and Agriculture Organization of the United Nations, 2023.
6. Булгакова А., Васильєв О. Управління цінovими ризиками в аграрно-промисловому комплексі. Актуальні питання економічних наук. 2026. № 19.
7. Замлинська О. В., Бездушний Р. П., Гнат'єва Т. М., Найда А. В. Обліково-аналітичний та статистичний ефект цифрових платформ і блокчейну в управлінні підприємствами АПК: інноваційний вплив на розвиток аграрного сектору. *Ekonomika harcovoi promislovosti* (Food Industry Economics). 2025. Т. 17. № 3.
8. FAO. Digital Agriculture Profile: Technologies and Data for Sustainable Agriculture. Rome: Food and Agriculture Organization of the United Nations, 2022.
9. Собкевич О. В., Шевченко А. В., Русан В. М., Жураковська Л. А. Пріоритети забезпечення стійкості промисловості й аграрного сектору економіки України в умовах повномасштабної війни: аналіт. доп. / за ред. Я. А. Жаліла. Київ: Національний інститут стратегічних досліджень, 2023.
10. Pulina T., Pankova A., Teliuk O. Моніторинг та оцінювання у системі механізмів державної регіональної політики: проблеми та інновації. Європейський науковий журнал економічних та фінансових інновацій. 2025. № 4 (18). С. 592—603.

References:

1. Semenyshena, N. (2020), "Accounting as an institution: a review of research", *Instytut bukhgalters'koho obliku, kontrol' ta analiz v umovakh hlobalizatsii*, vol. 1 (3—4), pp. 7—18.
2. Priadko, V.V. (2018), "Accounting and analytical support of cost management", *Ekonomichnyj analiz*, vol. 4, no. 28, pp. 265—270.
3. Shyshkina, O., Boichuk, T. and Yevchuk, D. (2025), "Methods for assessing the risks of financial security of agro-industrial and transport companies in Ukraine", *Yevropejs'kyj naukovyj zhurnal ekonomichnykh ta finansovykh innovatsij*, vol. 4 (18), pp. 58—74.
4. Petrenko, O. P., Kozak, K. B., Atamas', H. P. and Khanin, A. M. (2025), "Financial policy in the formation of the food security strategy of Ukraine", *Ekonomika harcovoi promislovosti*, vol. 17, no. 3.
5. FAO (2023), *Ukraine: Agricultural Sector Damage and Loss Assessment*, Food and Agriculture Organization of the United Nations, Rome.
6. Bulhakova, A. and Vasyli'iev, O. (2026), "Управління цінovими ризиками в аграрно-промисловому комплексі", *Aktual'ni pytannia ekonomichnykh nauk*, vol. 19.
7. Zamlynska, O.V., Bezduhnyi, R.P., Hnatieva, T.M. and Naida, A.V. (2025), "Accounting-analytical and statistical effects of digital platforms and blockchain in enterprise management of the agro-industrial complex", *Food Industry Economics / Ekonomika Kharchovoi Promyslovosti*, vol. 17, no. 3.
8. FAO (2022), *Digital Agriculture Profile: Technologies and Data for Sustainable Agriculture*, Food and Agriculture Organization of the United Nations, Rome.
9. Sobkevych, O. V., Shevchenko, A. V. and Rusan, V. M. (2023), *Priorytety zabezpechennia stiikosti promyslovosti y ahrarnoho sektoru ekonomiky Ukrainy v umovakh povnomasshtabnoi viiny* [Priorities for ensuring the sustainability of the industry and agricultural sector of the Ukrainian economy in conditions of full-scale war], NISD, Kyiv, Ukraine
10. Pulina, T., Pankova, A. and Teliuk, O. (2025), "Monitoring and evaluation in the system of state regional policy mechanisms: problems and innovations", *Yevropejs'kyj naukovyj zhurnal ekonomichnykh ta finansovykh innovatsij*, vol. 4 (18), pp. 592—603.

Отримано редакцією журналу / Received: 21.03.26

Процеженовано / Revised: 01.04.26

Схвалено до друку / Accepted: 09.04.26